

Štefan Zelen, zakupnik v Stranjah, ki ga zastopa dr. Karol Pavlič v Ljubljani, kot tožitelj,¹⁾

proti

Ernestu Robleku, graščaku v Stranjah, kot tožencu,²⁾

predlaga,

naj se izdá odredba v zmislu §-a 567. c. pr. r.

Dvojno in 1 napis, 1 priloga.³⁾

¹⁾ § 75. št. 2.

²⁾ § 571. odst. 2.

³⁾ § 75. št. 2.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) § 1467. obč. drž. zak., je po določbah §-a 61. in sledečih obč. zemlj. zak. z dne 25. julija 1871, št. 95. drž. zak. vsled čl. IV. pat. o razglasitvi zemlj. zak. razveljavljen.

V pravdi Urše K. proti Martinu K. zaradi priznanja lastninske pravice do parc. deleža št. 2511 k. o. B. in odstopa od posesti tega deleža s pr. je okrajno sodišče v K. s sodbo z dne 19. novembra 1896, št. 7782 tožbeni zahtevek odbilo iz nastopnih razlogov, v katerih je pravna reč razjasnjena:

Tožnica Urša K. je po priznanji obeh strank kupila s kupnim pismom z dne 11. januarja 1889 zemljišče vl. št. 967 k. o. B. in je na ta vložek glasom zemljiško-knjižnega izpiska prepisana od dne 13. aprila 1889, št. 3712. K temu zemljišču spada tudi hosta parc. št. 2511 k. o. B. Tožnica zahteva, da se njena lastnina v smislu §-ov 380., 425., 431., 441. in 1467. obč. drž. zak. pripozna. Ker pa toženec Martin K. del te parcele št. 2511, ki ga je c. kr. evidenčni zemljemerec radi razjasnila v tej pravdi zaznamoval v pravnim spisom priloženem obrisu s številko 2511/2, uživa in

se je v dejanski posesti tega kosa parc. št. 2511 glasom pravde radi motene posesti in v isti pravdi sklenene poravnave de pr. 29. majnika 1896, št. 3764 ohranil, zahteva tožnica z današnjo tožbo, da mora toženec njeno polno lastnino do tega parcelnega deleža oziroma do cele parcele št. 2511 pripoznati in ji oni delež 2511/2 v posest odstopiti. Temu nasproti vgovarja toženec, da tožnica ni nikdar tega kosa parc. št. 2511 kupila in v posest dobila, ona ga ni pridobila bona fide in čeravno je res lastnica vlož. št. 967 k. o. B. in spada glasom zemljiške knjige cela parcela št. 2511 k temu vložku, vendar ne more zahtevati odstop od njegove posesti tega kosa parc. št. 2511; dalje vgovarja, da je v mapi evidentna pomota; parc. št. 2511 obstoji v natori od nekdanj le iz zdaj od zemljemerca s številko 2511/I zaznamovanega deleža, dočim je s številko 2511/2 zaznamovani kot te parcele sestavina toženčeve hoste parc. št. 2510, se je k tej parc. št. 2510 zmirom užival in ž njo stvarjal le eno parcelo št. 2510, kar se pa v katastru in ž njim v zemljiški knjigi ni zapazilo; mapa toraj ni v soglasji z dejanskim stanjem, od nekdanj obstoječim in to njemu ne more biti v kvar. Ne da se tajiti, da je po dež. zak. za Kranjsko § 6. zakona z dne 25. marca 1874, št. 12. dež. zak. mapa bistveni del zemljiške knjige, kajti po tem zakonu mora se številka parcele v zemljiško-knjižni mapi strinjati z isto v katastru, številka za parcelo v zemljiški knjigi dobi šele veljavo z mapo in se zemljiška knjiga dela na podlagi mape. Iz tega sledi, da učinja mapa polni dokaz ne samo za številke parcel, katere spadajo k enemu zemljiško-knjižnemu vložku, temveč tudi za obseg teh parcel. Ker je tožnica prepisana na vložek št. 967 in k istemu spadajoči parc. št. 2511 v obsegu parcel k pravdi priloženega obrisa št. 2511/I in 2511/2, morala bi se ona smatrati tudi lastnico parc. št. 2511/2. To pravilo pa velja le v obče in se sme zemljiškoknjižni stan pravnim potom izpodbijati. Pogoji priznanja zemljiško-knjižnega stanu je, da je tožnica dobila sporno zemljo v smislu §-ov 380. 1461. in 1463. drž. zak. v dobri veri, oziroma da se je prepisala v smislu §-a 1500. obč. drž. zak. le nanašaje se na resničnost zemljiške knjige. V tem oziru dopustil se je dokaz po pričah in ogledu s tem-le uspehom: Tožničini priči Jože G. in Jože T. bila sta pri pogajanji radi kupčije zemljišča vl. št. 967 k. o. B. in pozneje, ko je notar pismo delal, zraven in povesta, da se je kupčija dogovo-

mila v sobi prodajalčevi, ki je bil star in se ni mogel iz sobe ganiti, ni se prodal izrečno zemljiško-knjižni vložek, na katerega je bil prodajalec prepisan, ampak isti prodal je »mlin, travnik zraven in malo vrta, 3 kose njive in konec njiv hosto« in glede prepirnega predmeta pove priča Jože G., da je prodajalec rekel: »vsaj ti je tam vse znano, kar je tam mojega, je tvoje«. Če se pomisli, da je tudi hosta parc. št. 2511/1 konec prodane njive parc. št. 2512, kakor to kaže obris in se je prodajalec izrečno skliceval na to, da so tožnici Urši K., oziroma tedaj prisotnemu njenemu možu Francetu K. razmere glede te hoste znane, ne more se trditi, da je prodajalec prodal celo parc. št. 2511, ampak prodal je le toliko, kolikor je njegovega, to se pravi v navadnem pomenu besede, ki je tu za priproste kmete, kakor sta prepirni stanki in je bil prodajalec, edino merodajen, prodal je le toliko, kolikor je je imel v svoji oblasti in posesti in to se tudi strinja z določbo §-a 442. obč. drž. zak., nemo plus juris transferre potest, quam ipse habet. Kakor te priče povedo, ni se pri poznejši napravi kupnega pisma, h kateremu so bili tudi pozvani, nič natančnejega govorilo in storilo. Iz tega pogovora pri kupčiji pa sledi brezdvomno, da ni tožnica kupila zemljišča vl. št. 967 k. o. B. kot celoto, le v zaupanji na javno knjigo, kakor se to na primer nahaja pri eksekutivnih dražbah, ampak kupila je le posamezno imenovane dele zemljišča, ki morda stvarjajo vložek št. 967 in da se je skliceval prodajalec na to, da je kupcu posestno razmerje znano. Glede na ta dogodek se tožnica ne more na zemljiško-knjižni stan v obsegu parc. št. 2511 sklicevati, njena dolžnost je bila, da se ne polasti več, kakor je prodajalec sam v svoji posesti imel in kar je njej, oziroma njenemu možu kot posredovalcu, kateri je za njo kupčijo sklenil, po prodajalčevem mnenju znano bilo, in če ji ni bilo znano, morala bi to voljo prodajalčevo vpoštevati in se o tem prepričati in ne more tožencu del hoste, kateri je, kakor so priče povedale, sestavina toženčeve parcele št. 2510, brezpravno jemati in si dotično napako v mapi v svojo korist tolmačiti. Da so bile tožnici razmere o prepirnem predmetu natanko znane, razvidi se iz tega, da se je prodajalec sam skliceval na to, da je tožnici, oziroma njenemu možu ta posest znana in tudi iz oglednega zapisnika de pr. 13. novembra 1896, v katerem se je konštatovalo, da leži prepirna zemlja tako blizu sedanjega in prejšnjega bivališča tožnice, da se

od obeh nanj vidi, ona živi od mladosti tako rekoč prav na spornem predmetu in se posest istega pred njenimi očmi izvršuje. Morala je toraj videti in vedeti, čegava je sporna hosta, ki je zdaj zaznamovana s parc. št. 2511/2 in bi to tudi lahko brez vsake težave od svojih sosedov in prodajalca ter njegovih otrok poizvedela. Ne more ji toraj pomota v mapi oziroma v zemljiški knjigi pridobiti parc. št. 2511/2. Vedoč, da s samo zemljiško knjigo ne izhaja, ponudila je tožnica tudi dokaz po pričah Matevž K. in Ana Ž. o tem, da je prodajalec do prodaje užival s števil. 2511/2 pravnega obrisa zaznamovano parcelo in da so spredniki toženca »Jerovčevi« notri sekali, ker jim ni mogel prodajalec obresti od dolžnih 100 gld. plačevati. S tem pa sama prizna, da ni bil prodajalec v izključni posesti prepirne stvari in da so jo tudi Jerovčevi uživali. Dokaz, da so Jerovčevi za obresti uživali, se pa tožnici ni posrečil, kajti priča Ana Ž. o tem ne ve nič in priča Matevž K. to odločno zanikuje rekoč, da so njegovega očeta prodajalca za obresti skoro vsako leto tožili in jih je moral v denarjih plačevati. Da je tudi prodajalec izvrševal posest na prepirnem predmetu priča Ana Ž. ne ve, ona je le enkrat prodajalca prosila za nekaj kolja in ga je dovolil koncem njiv posekati, kar je ona tudi na prepirnem kosu storila. To pa ne dokaže nič, ker je stvar premalenkostna — bilo je le 5 koljev za fižol — ni se moglo opaziti, videl je ni pri tem dejanju nihče in prodajalec sam ni bil zraven. Dal ji je dovoljenje le v svoji hiši, ne more se reči, da je mislil ravno na sporni predmet, ker glasom obrisa je tudi njegova leščina parc. št. 2511/1 ležala koncem njiv in ker je leščina kolosek, domnevati se sme, da ji je le dovolil v tej leščini kolja nasekati. Priča Matevž K. pove, da je pred 30. leti na ukaz očeta prodajalca posekal grmovje prav ob prepirnem kosu in v sporni svet seženj na široko in da je do pred 10. leti kako kolje na vogalu prepirne zemlje posekal, a tudi ta priča prizna, da je oče povedal, da so si Jerovčevi to hosto prisvojili in da jim on ne more tega vzeti, to pa kaže, da že prodajalec ni bil v posesti parc. št. 2511/2. Temu nasproti so pa toženčeve priče Matija J., Mica J., Jakob J., Lenka J., Jože M., Jože B., Jakob J., Martin H., Janez Š., Matija K., Jože K., Josipa K. in Janez M. za dobo 30, da celo 60 let donesli dokaz, da je bila v pravdi s števil. 2511/2 zaznamovana hosta zmirom sestavina zdaj toženčeve parc. št. 2510, ž njo se je od toženca in njegovih

posestnih sprednikov, nikakor pa ne od tožnice in njenih sprednikov, uživala in posedovala s parc. št. 2510 in tudi v natori bil je razloček; parc. št. 2511/1 imenovala se je »leščina« ali »ograjca«, parc. št. 2511/2 »hosta«, ki je spadala k hostni parc. št. 2510. Posebno je še poudarjati pričevanje otrok tožničinega prodajalca in od teh pravi Jože K., da oče ni nikdar v parc. št. 2511/2 silil ampak rekel je, da je ograjca njegova, to je parc. št. 2511/1, Janez H. isto potrdi in pristavi, da je oče le na parc. št. 2511/1 posest izvrševal in Josipa K. isto pove in potrdi, da je oče videl Jerovčeve uživati parc. št. 2511/2 in ni jim tega branil. Dokazano je toraj po pričah, da je v pravdi s števil. 2511/2 zaznamovana parcela sestavina parc. št. 2510 toženca in da je on in njegovi spredniki od pamtiveka k parc. št. 2510 uživajo da je toraj pomota le v mapi in da ni tožnica pridobila parc. št. 2511 v zupanji v zemljiško knjigo in sploh ne bona fide. Nima je v posesti in zato je sodba popolnoma opravičena.

Na apelacijo tožnice je višje deželno sodišče v G. s sodbo, dne 20. januarja 1897, št. 12368 sodbo prvega sodišča potrdilo iz teh-le razlogov:

Potrjenje pravosodne sodbe izvršilo se je iz njenih stvari in spisom primernih razlogov, v katerih so pritožbe apelacije večinoma že izpodbite. Ako pa misli tožnica, da je v njenem tožbenem lastninskem zahtevku z več ko triletnim zemljiško-knjižnim stanom in vsled tega nastalim priposestovanjem proti vsakemu vgovoru zavarovana, je v zmoti, kajti § 1467. obč. drž. zak., na kojega se tožnica sklicuje, je po določenih §-a 61. in sledečih obč. zemlj. zak., s katerimi so se do tedaj le po §-u 1467. obč. drž. zak. urejeni slučaji samostalno in na drugačni način uredili, vsled čl. IV. patenta o razglasitvi zemljek. zak. razveljavljen in je izgubil vsaki učinek. Tožencu mora toraj dopuščeno biti, da veljavnost tožničine vknjižbe lastnine v zemljiški knjigi, v kolikor se tiče parc. deleža št. 2511/2, uspešno izpodbija. V tem oziru je že prvi sodnik razložil, da se je tožencu dokaz, da tožnica nima naslova za pridobitev sporne parcele, posrečil, kajti po izidu pričevanja in posebno glede na izpovedbo popolnoma nesumnih prič Janeza G. in Jožefa T. ni prodajalec sporne hostne parcele tožnici nikdar prodal. Ako bi se ta prodaja bila tudi izvršila, vendar bi se tožnica ne mogla nanjo in na zemljiško-knjižno vknjižbo njene lastninske pravice uspešno sklicevati,

ker v tožbi sama navaja, da v spornem hostnem deležu ni do sedaj nobenih posestnih dejanj izvrševala, toženec je pa z mnogobrojnimi nesumnimi pričami popolnoma dokazal, da on in njegovi posestni spredniki sporni hostni delež več ko 30, da, več ko 40 let neprenehoma in izključno posedujejo, toraj je v smislu §-a 1468. obč. drž. zak. ga s priposestovanjem pridobil. Pri tem ni merodajno, da se toženec sam ne sklicuje na pravno ustanovo priposestvovanja, dovolj je, da izrecno navaja svoje priposestvanje vtemeljoče okoliščini, dolžnost je sodišča, da iz njih sklepa, kaj je pravo, nam jura novit curia.

Gregorin.

Kazensko pravo.

a) § 129., I., *lit. b)* k. z. ne zapopada samo pederastičnega dejanja, nego vsako spolno zlorabo z uporabljenjem života osebe istega spola. — Ako obstaja med storilcem in poškodovancem v §-u 132. k. z. označeno razmerje, uporabiti je poleg §-a 129., I., *lit. b)* tudi določila §-a 132. k. z.

Ljudevit K., učitelj obrtne šole piranske je povabljal tekom več let opetovano svoje učence v neko sobo tik učilnice ter je iste spolno zlorabljal.

Državno pravdnništvo je Ljudevita K. hudodelstev po §-ih 129., I., *lit. b)* in 132. k. z. obtožilo in deželno sodišče tržaško ga je v smislu obtožbe krivim proglasilo.

Kasacijsko sodišče je z razsodbo od 11. julija 1896, št. 6603 odbilo obtoženčevo pritožbo ničnosti iz tehle razlogov.

Pozivom na ničnostni razlog §-a 281., št. 9., *lit. a)* k. pr. r. trdi ničnostna pritožba, da se §-a 129., *lit. b)* k. z. ne more uporabljati na čine nepederastične nečistosti z osebami istega spola. Toda to menenje je krivično. Rabe v §-u 129. k. z. splošni izraz »nečistost«, a ne ožji izraz »sodomija« ali »pederastija«, kaže zakon v smislu avtentičnega tolmačenja izraženega z dvornim dekretom od 26. junija 1844, št. 816. zb. zak., ne samo na telesno združenje, temveč na vsak način spolne zlorabe. Vsako takošno dejanje je pa nedvomno čin nečistosti zoper naravo ter spada pod § 129. k. z. Tudi okoliščina, da morejo ženske mej sabo zakriviti hudodelstvo po §-u 129., I., *lit. b)* k. z., pokazuje ničevost menjenja, da je iztakniti hudodelstvo po §-u 129., I., *lit. b)* k. z. samo v dejanjih, sličnih

spolnemu združenju. K ravno istej posledici dovaja tudi primerjanje §-ov 127., 128. in 129., I., *lit. b*) k. z. § 127. k. z. se nanaša izključno na »započeto spojenje«, § 128. k. z. na »od spojenja različne čine pohotnega zadoščenja«, ki pa ne smejo spadati pod § 129., I., *lit. b*) k. z., kar se pa pripeti, kadar so nečistniki istega spola. Tudi dvorni dekret od 14. avgusta 1824, št. 2035. zb. zak. izključuje od kaznovanja samo one oskrumbe, ki jih kdo opravlja sam sè sabo ali z osebo različnega spola, podvrača pa kazni onega »ki se s svojim lastnim spolom pregreši«. Radi tega je kazniva po §-u 129., I., *lit. b*) k. z. vsaka spolna zloraba z uporabo života istega spola ter spada le-sem tudi mejsebojna onanija. Nadalje navaja ničnostna pritožba ničnostni vzrok §-a 281., št. 9., *lit. a*) (pravilno št. 10.) k. pr. r. radi uporabe §-a 132. k. z. skupno (v konkurenci) s §-om 129., I., *lit. b*) k. z. Pritožba meni, da je bilo obdolžiti obtoženca samo hudodelstva nečistosti zoper naravo in uporabiti obtežujočo okolnost označeno v §-u 44., *lit. d*) k. z. Toda uvaževaje, da je uporabiti § 129., I., *lit. b*) k. z. tudi tedaj, kadar se uganja nečistost z osebami, med katerimi ne obstaja nobena onih razmer, ki so označene v §-u 132. k. z.; da uporabivši § 129., I., *lit. b*) k. z., ni bilo v poštev vzeto ono posebno razmerje, ki je obstajalo med obtožencem kakor učiteljem in med zlorabljenimi, njemu v poučevanje zaupanimi dečki; da je na drugi strani pri uporabi §-a 132. k. z. neodločivno, je-li nečisti čin tudi sam za-se kazniv, brez ozira na razmerje med vdeleženci (in sicer v predstojećem slučaju, kakor protinaravna nečistost), temveč, da le-ta okolnost ni zmirom potrebna (n. pr. tedaj, kadar učitelj svojo doraslo učenko k združitvi zapelje); — potem izhaja, da se samo tedaj pazljivo v poštev vzema vse v §-ih 129., I., *lit. b*) in 132. k. z. označene pravne znake, ako se vsporedno uporablja obedve določbi kazenskega zakona, ki sta v le-tem slučaju idealno združeni. Pritožba prikazuje se v obeh smerih povsem nevtemeljeno in bilo jo je radi tega po §-u 288. k. pr. r. odbiti.

Gerkič.

b) § 103. k. z. ima samo en kazenski postavek.

Porotno sodišče rovinjsko je proglasilo Petra B. in contumacia krivim hudodelstva zlorabe uradne oblasti po §-u 101. kaz. zak.

V svojej na § 344., št. 4. k. pr. r. opirajoči se ničnostni pritožbi se je obtoženec pritožil, da se je v njegovej odsotnosti razprava vršila in rzsodba proglasila v očígled določilu §-a 427. k. pr. r., da le-ta paragraf samo tedaj dopušča razpravljati in rzsodbo razglasiti v obtoženčevjej odsotnosti, ako gre za hudodelstvo, ki je kaznovati največ s petletno kaznijo na prostosti; da je pa določena za hudodelstvo, kojega je bil obtoženec pravomočno obtožen, kaznen težke ječe od enega do petih let, in po velikosti škode celo do deset let.

Kasacijsko sodišče je pritožbenim izvajanjem povsem pritrdilo ter je na podlagi istih, in uvaževaje, da ima § 103. k. z. samo en kazenski postavek; uvaževaje, da je sodnemu dvoru odmeriti kaznen po svojem prevdarku le v mejah fečenega postavka, ter da ne sme istega razdvajiti kacim vmesnim razsodilom; uvaževaje, da se je radi tega na glavnej razpravi rušilo določilo, čigar izvršitev zakon kaznijo ničnosti izrecno zaukazuje, ter da zato obstoji ničnostni razlog naveden v §-u 344., št. 4. k. pr. r. — razveljavilo z rzsodbo od 28. januvarija 1896, št. 584 izrek porotnikov v smislu §-a 348. k. pr. r., in na isti slonečo rzsodbo na temelji §-a 5. zakona od 31. decembra 1877, št. 3. drž. zak. od 1878. l., ter zaukazalo rovinjskemu porotnemu sodišču, da v prihodnjem zasedanji to kazensko pravdo unovič razpravlja in rzsodi.

Gerkič.

c) Javno pokazivanje politiško-narodnega mišljenja samo za-se ne more biti predmet kaznovanja po §-u 305. k. z.

Trgovec Milan A. v Pazinu je bil izložil v razkladnici svoje prodajalnice zaveso, na katerej je bila naslikana alegorična ženska podoba, ki je držala v desni roki slovensko trobojnico, na kateri je bilo zapisano z velikimi črkami »Živila Hrvatska«, a v levej roki bodalo.

Državno pravdništvo ga je obtožilo radi napominanega čina pregreška po §-u 305. k. z., češ, da je s tem skušal zapeljati svoje somišljenike (Hrvate) k sovražnim demonstracijam zoper svoje narodne nasprotnike (Lahe), a le-te k reakciji, oboje pa k nenravnim in po zakonih prepovedanim činom.

Okrožno sodišče rovinjsko je Milana A. v smislu obtožbe krivim proglasilo.

Kasacijsko sodišče je z razsodbo od 3. marca 1896, št. 1809 sicer odbilo obtoženčevo, na § 281., št. 5. in 9., *lit. a*) k. pr. r. opirajoče se pritožbe ničnosti, a ob enem razveljavilo na podlagi §-a 362. k. pr. r., izpodbijano razsodbo ter je obtoženca oprostilo iz teh-le razlogov:

Zoper istinitost sodnih ustanovil (glede zapeljanja obtoženčevih somišljenikov in nasprotnikov k činom prepovedanim po zakonih) uriva se marsikak sum. Dasi ni dvoma o demonstrativnem značaji obtoženega čina, in dasi je smatrati intervencijo političnega oblastva, čigar naredbe je obtoženec brez prigovora zahvalil in izvršil, po posebnih okoliščinah tega slučaja opravičeno, vendar ni nikacih razlogov faktične narave, ki bi opravičili menenje, da je obtoženec nameraval kaj več nego kazati samo svoje politično-narodno mišljenje ter da je skušal zapeljati druge k činom prepovedanim po zakonih. Kajti, kar se tiče obtoženčevih somišljenikov, ni razumeti, h katere baže demonstraciji naj bi bil iste zapeljeval z izloženjem grajane zavese, a nasprotno pač ni mogoče misliti, da je obtoženec nameraval z ozirom na nrav obtoženega čina svoje nasprotnike k demonstracijam ali celo h kaznivim dejanjem v svojo lastno škodo zapeljati. A ker ni imelo obtoženčevo dejanje takega učinka na druge osebe, ni bila umestna uporaba §-a 305. k. z. Radi tega bilo je oprostiti obtoženca v smislu §-a 362. k. pr. r.

Gérkič.

d) **O sokrivdi krivne krیده.**

Okrožno sodišče rovinjsko je Dominika D. proglasilo sokrivim pregreška krivne krیده po §-ih 5., 486. k. z.

Kasacijsko sodišče je odbilo obtoženčevo pritožbo ničnosti z razsodbo od 8. januarija 1897, št. 11592 ex 1896 iz teh-le razlogov:

Pritoževalec je bil proglašen sokrivim pregreška po §-u 486. k. z., ki ga je zakrivil Simon M., zato, ker je Simona M., kojega prezadolženje je njemu znano bilo, v to pregovoril, da je le-ta z naročevanjem blaga nove dolgove delal, prva kupninska (obročna) odplačila točno plačeval, a v svrhu, da bi prodajalce o svojej kreditnej dostojnosti pomirjal, iste k nadaljnim dajatvam naganjal, kesneje pa z upniki poravnavo sklenil. Dominik D. sam pa je bil pri

takem početji tem več zadet, ker je bil upnik Simona M. in ker se je popolnoma poplačal, posegnivši na zalogo Simona M., na škodo drugih upnikov kridatarjevih. Ničnostna pritožba, ki temelji na §-u 281., št. 9., *lit. a*) k. pr. r., trdi: Nemarnost in sokrivda, druga drugo, izključujeta; toda brez ozira na le-to okolnost izvira iz primerjanja drugih določil kazenskega zakona (§-i 104., 105., 139., 177., 186., *lit. a*), da ima zakon v §-u 486. samo kridatarjevo krivdo v mislih; kajti samo on (kridatar) prelomlja po zakonu naloženo mu dolžnost; zakon izrecno določa, kedaj zahteva odgovornost sokrivcev vprašavnega pregreška, in sicer v zadnjem odstavku §-a 486. k. z.; le-to določilo kaže jasno dovolj zakonovo voljo, da ni smatrati kaznivo sokrivdo glede drugih slučajev §-a 486. k. z. Toda ničnostna pritožba ni vtemeljena. § 239. k. z. določa splošno, da je uporabljati ustanovila o sokrivdi, označena v §-u 5. k. z. za hudodelstva tudi na pregreške in prestopke, v kolikor ne nareja zakon v posebnih slučajih razlik in ne izvirajo posebne izjeme iz različnega svojstva pregreška ali prestopka. Da pa ne obstaja v pregrešku po §-u 486. k. z. le-ta izjema, kaže ne samo svojstvo učina napominanega delikta, ki dopušča mnogotero sokrivdo (nagovarjanjem ali prigovarjanjem), nego tudi v ničnostni pritožbi navedeno zakonovo ustanovilo, ki je označeno v zadnjem odstavku §-a 486. k. z. glede izkaza izmišljenega premoženja. Napačno pa je mnenje ničnostne pritožbe, češ da izhaja iz navajanja pojma sokrivde v zadnjem odstavku §-a 486. kaz. zak. a contrario, da se le-tega pojma ne sme uporabljati v vseh drugih slučajih rečenega paragrafa. Napačnost napominanega nazora je jasno razvidna iz zgodovinskega nastoja in razvoja ustanovila §-a 486. kaz. zak., ki se je porodil iz just. dvornega dekreta od 18. marca 1847, števil. 1049. zb. zak. Zakon je smatral potrebna posebna določila o posamičnem slučaju pripomaganja o izkazu izmišljene imovine, ker bi le-ta slučaj dajal lahko povod raznim dvombam. To pa je bilo v dvornem dekretu od 1847. l. posebno radi tega potrebno, da se je raztegnila tudi na ta slučaj kazenska oblast konkurznega sodnika (§ 4. dv. dekr.), ki je moral prisoditi kazen, določeno v omenjenem dv. dekr. Vendar-le so obstajala v §-u 6. rečenega dv. dekr. povsem splošna določila o kazensko pravnej odgovornosti oseb, »ki so se vdeleževale brezpravnih dejanj prezadolženčevih, ali bile o istih obveščene«. Take osebe bilo je ovaditi kazenskemu sodišču, ako se je pokazal zoper

nje sum hudodelstva ali prestopka. Iz tega kaže se pač jasno, da je poznal že dv. dekr. od 18. marca 1847. l. pojem sokrivde v njegovej uporabi na krivno krido. O sestavljanji občnega kazenskega zakona od 1852. l., ki označuje v §-u 486., posnemaje §-e 4. in 7. do vštev. 10. dvorn. dekr. od 1847. l., krivno krido pregreškom in jo odkazuje kazenskemu sodniku v razsojevanje (tako je bilo ustanovljeno tudi po členu IX., B, št. 21. uvodnega patenta kazensko-pravdnega reda od 17. januarija 1850. l.), odpadla so ustanovila §-a 6. dvorn. dekr. očitno samo iz razloga, ker je s tem, da so se določila o krivnej kridi priklopila kazenskemu zakonu, postala uporabna tudi na ta delikt določba §-a 239. k. z. Ničnostno pritožbo bilo je radi tega odbiti.

Gerkič.

e) Vojaška služba je javna državna služba. — Razsoja o stalnem dopustu vojaka iz dejanske službe je javno opravilo.

Vsako leto se oprašča nekoliko moštva stalno od dejanske orožne službe prej, nego dovrši triletno vojaško službo. To je vedel tudi Ivan C., ki je imel sina Markota v vojaki, katerega bi bil rad domov spravil že po dveletnem službovanji. Vedel pa je tudi, da so vojaški zakoni jako strogi in njih izvršitelji prenatanni. Znano mu je bilo naposled, da se odpuščajo iz stalne službe po dovršenem dveletnem službovanji samo oni vojaki, ki so se lepo obnašali in se dovoljno izvežbali v vojaških stvareh. Mož pa ni vedel, je-li bo njegov Marko, z ozirom na ravnole navedene pogoje odpuščen iz dejanske službe po dovršenem dveletnem službovanji. Radi tega se je bil namenil drugim potem doseči, kar je bilo po strogih vojaških zakonih dvomljivo. Naprosil je toraj poveljnika, naj mu sina domov pošlje, odnosno naj izjavi, da se je njegov sin Marko tekom dveletnega službovanja zmirom lepo in dostojno obnašal in se tudi dovoljno izvežbal, ter je ob enem ponudil polkovniku denarno svoto, češ, da bo milejši o kvalifikaciji njegovega sina in da njegovej prošnji rajši ustreže.

Državno pravdnštvo je obtožilo Ivana C. radi napominanega čina hudodelstva po §-u 105. k. z., a okrožno sodišče rovinjsko ga je samo prestopka po §-u 311. k. z. krivim proglasilo.

Ugodivši ničnostni pritožbi državnega pravdnštva, in odbivši obtoženčevo ničnostno pritožbo, je proglasilo kasacijsko so-

dišče z razsodbo od 10. aprila 1896, št. 2288 Ivana C. krivim hudodelstva po §-u 105. k. z.

Razlogi:

Obtoženčeva ničnostna pritožba ni vtemeljena. Glasom sodnih navajanj odloča posebna komisija o stalnem dopustu moštva, ki se oprasha od orožne službe že pred pretekom triletnega dejanskega službovanja. Naslanjaje se na le-to navajanje, trdi pritožba, da ni mogel polkovnik in polkov poveljnik v predstojećem slučaju niti vplivati na dopust vojaka Markota C. Toda že v razpravnem zapisniku je povedano, da predseduje polkovnik komisiji o določevanju dopustnikov, in tudi razlogi izpodbijane razsodbe vgotavljajo, da je nameraval obtoženec polkovnika pregovoriti, obdarivši ga, naj bo o razsoji obnašanja in vojaškega izvežbanja Markota C. milejši (in toraj pristranski), in to v dosego njegovega dopusta. Radi tega ni dvoma, da je šlo tu za zapeljevanje v pristranost, ki je ostalo sicer brezuspešno (kar pa je po §-u 311., in ravno tako tudi po §-u 105. k. z. popolnoma neodločljivo). Zato ne odločuje tudi, je-li sta bili obnašanje in izvežba vojaka Markota C. istinito dobri ali slabi, čim je vgotovljeno, da je bil naprt obtožencev namen samo v dosego pristranskega dopusta njegovega sina. Vtemeljena pa je ničnostna pritožba državnega pravdnštva. Celo ne oziraje se na okolnost, da razsoja, slovom obstojęćih vojaških predpisov, polkovnik in poveljnik polka, a ne, kakor pomotno misli razpravno sodišče, posebna komisija (pod predsedništvom polkovnika) o dopustu moštva, je že na podlagi vgotovljenj izpodbijane razsodbe kvalifikacija čina po §-u 105. k. z. Ni dvoma, da gre tu za odlščbo o javnih opravilih, kajti vojaška služba je javna državna služba. Sodni dvor se je radi tega pravno motil, ne smatrajoč javno le-to opravilo, ki se tiče izpolnitve vojaške dolžnosti, in ki je že samo zato javno. Povsem nevažna je radi tega okolnost, da je obtoženec nameraval, po menjenji razsodbe, pregovoriti polkovnika, ne da mu sina pošlje na dopust, nego samo, da omogoči, po prizanesljivem (toraj pristranskem) presojanji istega, njegov stalni dopust potem komisije, čim je gotovo, da je obtoženec s tem nameraval zagotoviti si s sodelovanjem polkovnika vsaj en pogoj dopusta svojega sina, ter s tem povzročil povod razsojevanju o javnem opravilu. Radi tega je bilo obtoženčevo ničnostno pritožbo odbiti, pritožbi državnega pravdnštva pa

ugoditi, izpodbijano razsodbo, ki je z ozirom na razlog §-a 281., št. 10. k. pr. r. nična, razveljaviti, v smislu §-a 288, št. 3. k. pr. r. stvarno razsoditi, ter obtoženca, na podlagi vgotovljenj prvih sodnikov, krivim proglasiti hudodelstva zapeljevanja k zlorabi uradne oblasti po §u 105. k. z. *Gérkič.*

f) Kazenski zakon ne zahteva v §-u 153., da je storilec nameraval nasprotnika telesno poškodovati.

Tomaž B. je bil zaslišan na okrajnem sodišči poreškem, kakor priča v civilni pravdi Ivana R. zoper Martina P. Zasliševanju je prisostoval tudi tožnik Ivan R. Poslušavši le-ta njemu neugodno izpovedanje priče se je srdil, in naposled je v njem jeza tako vzklopela, da je Tomaža B. s pestjo po glavi udaril in mu na obrazu dve lahki telesni poškodbi prizadel.

Državno pravdnništvo je obtožilo Ivana R. hudodelstva težke telesne poškodbe v smislu §-a 153. k. z., a okrožno sodišče rovinjsko ga je proglasilo krivim zaradi prestopka po §-u 431. k. z., češ, da obtoženec ni nameraval Tomaža B. telesno poškodovati.

Ugodivši ničnostni pritožbi državnega pravdnništva je proglasilo kasacijsko sodišče z rozsodbo od 30. oktobra 1896, št. 9296 Ivana R. krivim hudodelstva težke telesne poškodbe.

Razlogi:

Okrožno sodišče izvaja iz besedila §-a 153. k. z.: »premišljema na životu poškoduje«, da zahteva zakon v navedenem §-u na telesno poškodovanje naperjen namen storilčev, ter da ne zadostuje, kakor v §-u 152. k. z., storilčev »sovražni namen«. Toda to menenje je krivo. Kazaje zakon v §-u 153. na premišljenost, izloča le po nemarnosti prizadete telesne poškodbe (§-a 335, 431. k. z.); smatra premišljeno vsako telesno poškodbo, ki je bila povzročena premišljenim dejanjem; premišljena pa je ta v smislu pravnega pravila §-a 1. k. z. tudi z dolus indirectus prizadeta poškodba; posreden (dolus indirectus) pa je oni v §-u 152. k. z. označeni »sovražni namen«, ki je, smatraje ga namenom »grdo ravhati«, identičen z onim, ki je podlaga dejanski razžalitvi (§ 496. k. z.), kajti zakon

umeva, da iz dejanja, naprtega na grdo ravnanje, »postaja navadno telesna poškodba ali vsaj lahko postane«. Kakor ni toraj potrebno v §-u 152. k. z., da namerava storilec onega, s katerim hudo ravna, telesno poškodovati, ravno tako ni to potrebno tudi v §-u 153. k. z., ki se glede prašanja o naklepu (dolus) ne razlikuje od §-a 152., temveč domneva ono vrsto preišljenosti (dolus), ki jo zakon sploh zahteva o preišljenih telesnih poškodbah. No, zakon proglašá hudo-delskim celo lahko poškodovanje oseb v §-u 153. k. z. navedenih, samo z ozirom na zakonom v večji meri zaščicene predmete zločina po rečenem §-u. Uvaževaje toraj, da je obtoženec, kakor je sodni dvor ustanovil, injurijoznim namenom (namenom dejanske raz-žalitve) s pričo Tomažem B., radi njegovega izpovedanja, grdo ravnal, ter da je povzročilo le-to grdo ravnanje telesno poškodbo Tomaža B. (dasi ne tako izdatno kakor zahteva § 411. kaz. zak.), odgovarjati je obtožencu za to posledico. Uvidé radi tega, da obstaje po državnem pravdnistvu navedeni ničnostni razlog §-a 281., št. 10. k. pr. r., bilo je pritožbi ugoditi, izpodbijano razsodbo razveljaviti in Ivana R. hudodelstva po §-u 153. k. z. krivim pro-glasiti.

Gerkič.

Poziv gospodom članom društva „Pravnik“.

Odbor sklenil je, da se, počenši z mesecem oktobrom t. l., prirejajo društveni večeri za razgovore o novih civilnopolstpnih zakonih. Namen takim razgovorom bode poleg tega, da si ute-meljimo nove slovenske termine in se v obče vadimo v slo-venski pravni frazeologiji, osobito ta, da si temeljito prisvojimo nove zakone. Po menenji odborovem bile bi predmet razgovorom posamične tvarine novih zakonov in pa njih vporabljevanje na praktične slučaje. Pri proučevanji teh zakonov vzbudi se mar-sikak pomislek in, prispodabljaoč določbe na konkretne slučaje, se marsikod ne dobi povoljne rešitve. Ako take pomisleke in vprašanja stavimo v občen razgovor in čujemo več drugih